

з'ясуванні предмета та чітких меж спеціальних знань СКТЕ, можливостей їх комплексного дослідження в сукупності зі всіма галузями судово-експертної діяльності.

Гамера В.А.

ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СЛІДІВ ПОСТРІЛУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

На даний час багато кримінальних правопорушень вчиняються із застосуванням вогнепальної зброї. Перш за все, зброя використовується для полегшення вчинення злочинних дій. Суспільна небезпечність правопорушень, учинених з використанням вогнепальної зброї дуже велика, адже ставить під загрозу життя і здоров'я однієї чи декількох осіб. Розвиток судової балістики як галузі науки дає можливість використовувати нові знання у процесі проведення судової балістичної експертизи та розслідуванні кримінальних правопорушень і, як наслідок, накопичення доказового й оперативного матеріалу, що полегшує розслідування правопорушень.

На місці події, де застосовувалася вогнепальна зброя, завжди є матеріальні сліди, які належить вміти виявити і «прочитати», щоб одержати інформацію, яка дасть змогу встановити вид зброї, напрямок пострілу, відстань, з якої він здійснений, місце перебування особи, яка стріляла, і того, хто з нею був; чи міг трапитися мимовільний постріл з даної зброї та за яких обставинах; і, нарешті, за слідами на кулях і гільзах ідентифікувати зброю. У разі потреби слідчий запрошує для участі в огляді спеціаліста з судової балістики, який володіє спеціальними знаннями та дає відповіді на запитання слідчого в ході огляду місця події.

Під час огляду місця події досліджуються навколишня місцевість, підлога, ґрунт з метою виявлення можливих слідів від удару зброї чи її падіння, оглядаються виступаючі частини та деталі зброї для виявлення пошкоджень [1, с. 68].

Значення правильного огляду слідів вогнепальної зброї і слідів пострілу важко переоцінити, оскільки в ході огляду можуть бути виявленні, зафіксовані, вилученні боєприпаси, зброя, сліди пострілу, а також досліджені на місці події для визначення виду, системи, калібру зброї, кількості пострілів, дистанції, напрямку та місця, з якого було зроблено постріл [2, с. 299].

Найбільша кількість слідів вогнепальної зброї залишається на гільзах, снарядах (куля, шрот), перешкодах і тілі особи, яка стріляла (на предметах, руках, обличчі, одягу). Тому при огляді місця події саме на джерела інформації належить звертати особливу увагу, здійснювати їх огляд і дослідження за участю спеціаліста. Вид слідів, особливості їх розташування допомагають вирішити багато питань, що виникають перед слідчим. Крім того, їх належна фіксація забезпечує успішне проведення судово-балістичної та інших судових експертиз [1, с. 356].

Експертне дослідження дає можливість визначити напрямок польоту

кулі (він визначається шляхом візування – спостереженням крізь канал пробоїни). Наявність двох пробоїн дозволяє визначити напрямок польоту кулі з достатньою точністю. Візування може здійснюватися за допомогою виготовленої з паперу трубки або протягуванням шнура крізь пробоїни [3, с. 354]. При стрільбі з великої відстані необхідно враховувати траєкторію польоту кулі. Складніше визначити місце перебування особи, яка стріляла з мисливської шротової або атипової, спорядженої шротом зброї, але для цього є такий прийом: для цього в шротові отвори вставляють спиці, які своїм напрямком вказуватимуть точку їх сходження. Ця точка і буде місцем, де була особа, яка стріляла [4, с. 127].

Виявлену на місці події зброю фіксують за допомогою фотозйомки та описують в протоколі огляду [5, с. 76]. На знімку мають бути зафіксовані не тільки зброя і місце її виявлення, а й розміщення окремих частин зброї – курка, ствола, затвора, запобіжника, оскільки такі деталі можуть бути важливі при відтворенні слідової та ситуативної картини [6, с. 68].

Сліди на кулях мають велике значення для вирішення практичних завдань. Стійкість слідів на кулях достатньо висока, тому збереження цих слідів важливе, адже може виникнути потреба провести слідчий експеримент чи судово-балістичну експертизу та зіставити отримані зразки з тими, що були відібрані на місці події. Для встановлення дійсності у провадженнях даної категорії необхідний, як правило, комплекс досліджень. Для визначення обставин пострілу (дистанції, напрямку, взаємного розташування зброї і потерпілого в момент пострілу тощо) часто залучаються фахівці різних галузей знань.

Отже розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, неможливе без застосування загальних і спеціальних знань криміналістичного дослідження зброї, слідів пострілу та боеприпасів. Уже при першому огляді місця події перед слідчим виникає багато обставин, з'ясування яких вимагає особливих знань і навиків у виявленні, вилученні, дослідженні. Навіть визначення приналежності окремих знайдених предметів до розряду вогнепальної зброї або боеприпасів інколи викликає труднощі та повинне бути підкріплено висновком експерта [6, с. 28]. Правильне криміналістичне дослідження зброї, слідів пострілу чи боеприпасів дає можливість слідчому відтворити дійсну слідову та ситуативну картину вчинення кримінального правопорушення.

Накопичення наукового підґрунтя, практичного досвіду та винайдення нових методів криміналістичного дослідження значно полегшить процес розслідування кримінальних правопорушень із застосуванням вогнепальної зброї.

Список використаних джерел

1. Криміналістика: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти/ За ред. В.Ю. Шепітька. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Концерн «Видавничий Дім Ін Юре», 2004. – 728 с.
2. Біленчук П.Д., Гель А.П., Салтевський М.В., Семаков Г.С. Криміналістика (криміналістична техніка). – К.: МАУП, 2001.

3. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник. – К.: Кондор, 2005. – 588 с.

4. Макаренко Е.І., Негодченко О.В., Тertiштик В.М. Експертизи на досудовому слідстві. – Дніпропетровськ, 2000.

5. Судова балістика і судово-балістична експертиза: Підручник. / За ред. А.Г. Єгорова. – Саратов, 2000.

6. Билызный И.Л. Экспертиза ручного огнестрельного оружия новых образцов по следам на пулях и гильзах // Теория и практика криминалистических экспертиз. – М., 1958. – Вып. 5.

Гвоздецька Г.П.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДЕОЗАПИСУ, ВІДЕОСИГНАЛІВ І НОСІЇВ, НА ЯКИХ ЗАПИСАНА АУДІОВІЗУАЛЬНА ПРОДУКЦІЯ

До сьогоднішнього дня правопорушення, що стосуються контрафактної продукції, рідко мали серйозні кримінально-правові наслідки, і однією з причин цього була відсутність експертного дослідження з питань, пов'язаних з визначенням контрафактності продукції. З законів про «Захист авторських і суміжних прав» та «Про авторське право і суміжні права» (Відомості Верховної Ради 2001, №43 ст.214) України, виходить, що екземпляри, які є добутками або об'єктами суміжних прав, є контрафактними, якщо були допущені порушення закону при їхньому виготовленні або поширенні. Екземпляром продукції у відповідності з законом є копія продукції, виготовлена в будь-якій матеріальній формі; екземпляром фонограми є будь-яка копія фонограми на будь-якому матеріальному носіїві, виготовлена безпосередньо з фонограми і, включаючи всі звуки або частину звуків, зафіксованих у цій фонограмі. Також законом встановлюється право виробника фонограми на переробку фонограми. У коментарях до Закону сказано, що мета такої переробки і технічні прийоми, що використовуються при цьому, можуть бути різними.

У всіх цих випадках на переробку потрібна згода виробника фонограми. Необхідність такої згоди варто поширювати і на зображення (малюнки, ескізи тощо). Не можна забувати, про частину продукції, що є результатом творчої діяльності і може використовуватися самостійно, є об'єктом авторського права.

Вирішення питання про контрафактність продукції стосується правових та інших питань, що виходять за межі спеціальних пізнань експертів, при цьому криміналістичне дослідження не дозволяє дати остаточний висновок про контрафактність компакт-дисків. Воно може виявити тільки ознаки подібності або відмінності досліджуваних компакт-дисків, що свідчили про повне або часткове копіювання, а також можливі способи їх копіювання. Неприпустимо, відповідно до законодавства, ставити перед експертом правові питання (наприклад, чи є надані на дослідження компакт-диски контрафактними?).

Таким чином, для вирішення питання про контрафактність, слідчому,